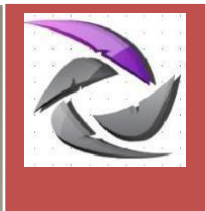

7 - 8 лютого
2025

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ЧЕТВЕРТОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

**Adaptive Processes in
Education**

Collection of Materials

4 rd International Scientific Forum

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ЧЕТВЕРТОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

07–08 лютого 2025 року

Adaptive Processes in Education

Collection of Materials

4th International Scientific Forum

February 7–8, 2025

2025 – Київ, Харків, Полтава– Україна
Spokane, Tampa – USA

Рекомендовано до друку засіданням Ради Громадської організації
«Школа адаптивного управління соціально-педагогічними
системами» (№ 2 від 15 березня 2025 року), м. Харків.
Затверджено до друку рішенням засідання Наукової ради
Полтавського національного педагогічного університету імені
В.Г.Короленка, м. Полтава
(протокол № 11 від 27 березня 2025 року)

Recommended for publication by the meeting of the Council
of the Public Organization «School of Adaptive Management of Social and Pedagogical
Systems» (Protocol No 2 from March 15, 2025)

Recommended for Publication by the Poltava National
Pedagogical University named after V.G. Korolenko
(Protocol No 11 from March 27, 2025)

Рецензенти / Reviewers:

Гриньова Марина Вікторівна
Marina GRINYOVA

доктор педагогічних наук, професор, член-кор. НАПН України
*Doctor in Education, Professor, Corresponding Member in NAES of
Ukraine;*

Брюханова Наталія
Олександрівна
Natalia BRYUKHANOVA

доктор педагогічних наук, професор
Doctor in Education, Professor;

Лазарєв Микола Іванович
Mykola Lazarev

доктор педагогічних наук, професор
Doctor in Education, Professor

A 28

Адаптивні процеси в освіті : збірник матеріалів (тез доповідей) 4-го Міжнародного наукового форуму / за заг. ред. Г.В. Єльнікової; ред. кол.: О.Л. Ануфрієва, В.М. Гладкова, Г.Ю. Кравченко, З.В. Рябова; упоряд. І.С. Лапшина. Київ: Юстон, 2025, 329 с.
Adaptive Processes in Education: collection of materials (abstracts) of the 3rd International Scientific Forum / for general edr. H. Yelnykova; edr. col.: O. Anufrieva, V. Hladkova, H. Kravchenko, Z. Ryabova; comp. I. Lapshina. Kyiv: Yuston, 2025, 329 p.

Збірник матеріалів Четвертого Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті», що пройшов 07-08 лютого 2025 року в режимі онлайн, містить тези доповідей учасників та основні організаційні документи заходу.

Тематику публікацій розміщено за науковими панелями Форуму. У працях висвітлені актуальні питання розвитку освіти в Україні, розкриті такі напрями: адаптивні процеси в освіті в умовах невизначеності; адаптація діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти в мінливих умовах сьогодення; адаптивне управління процесом формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців галузі освіти; адаптивний менеджмент в освіті; адаптивні процеси інформаційно-аналітичного забезпечення цифрової трансформації освіти і педагогіки; організація науково-дослідної діяльності на адаптивних засадах; адаптивні процеси в освітній діяльності вітчизняних і зарубіжних вишів в умовах євроінтеграції; адаптивна модель професійного розвитку керівних кадрів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників в нестабільних умовах.

У публікаціях з'ясовується сутність та особливості розповсюдження адаптивних процесів в освіті в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України. Матеріали Форуму призначаються науковцям, викладачам, аспірантам, докторантам, здобувачам наукових ступенів, управлінцям та всім працівникам освіти, які сприяють поширенню ідей адаптивного менеджменту. За релевантність і достовірність інформаційних даних відповідають автори тез доповідей, що опубліковані в збірнику матеріалів Четвертого Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті».

УДК 37.014 (477) / UDC 37.014
(477)

© ГО «ШАУСПС» / GO «SHAUPS», 2025
© Автори / Authors, 2025

ISBN 978-617-8335-42-7

Біліченко Тетяна / Tetiana Bilchenko	
Особливості психолого-педагогічної адаптації студентів закладів фахової передвищої освіти у процесі соціалізації в умовах війни: виклики та можливості [Psychological and pedagogical adaptation of students in professional pre-higher education institutions during socialization in wartime: challenges and opportunities].....	123
Боднар Оксана / Oksana Bodnar	
Мотиваційні техніки адаптивного менеджменту у формуванні ефективності освітнього процесу [Motivational techniques of adaptive management in the formation of educational process efficiency].....	125
Вознюк Лідія / Lidiia Vozniuk	
Роль адаптивного управління у закладах освіти в умовах євроінтеграції [The role of adaptive management in educational institutions in the conditions of european integration].....	126
Гапон Леся / Lesya Hapon	
Адаптація програм з української мови для профільних класів: виклики та рішення [Adaptation ukrainian language programs for spesilised classes: challenges and solutions]	128
Горішна Оксана / Oksana Horishna	
Гуманістичний підхід в адаптивному управлінні освітнім процесом: баланс між ефективністю та людяністю [Humanistic approach in adaptive management of the educational process: a balance between efficiency and humanity].....	130
Крижко Василь / Vasyly Kryzhko	
Екзистенційні виміри провідництва в освіті [Existential dimensions of guidance in education].....	132
Калаур Світлана / Svitlana Kalaur	
Адаптивні технології формування медіаторської компетентності слухачів у сфері післядипломної освіти [Adaptive technologies for the formation of mediator competence in postgraduate education].....	134
Козлова Олена / Olena Kozlova	
Акмецільові стратегії інноваційної культури майбутнього менеджера в умовах профілізації [Acme strategies of innovative culture of the future manager in the context of profiling].....	136
Кондратенко Юлія / Yuliya Kondratenko	
Якості керівника-провідника проти викликів глобалізованого світу [Qualities of head-guide against the challenges of a globalised world].....	138
Склярів Андрій / Andrii Skliarov	
Управління розвитком прогностичного менеджменту й адаптивний менеджмент: взаємозв'язок понять у контексті підготовки майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти в умовах магістратури [The development of predictive and adaptive management: the interrelation of concepts in training future principals of secondary education institutions within master's programs].....	140
Шевчик Богдан / Bohdan Shevchyk	
Формування адаптивного управлінського мислення у майбутніх менеджерів в умовах воєнного стану [Formation of adaptive managerial thinking in future managers under martial laws].....	142
Шкода Марина / Maryna Shkoda	
Управління професійним зростанням педагогів через адаптивний підхід і розвиток самоменеджменту вчителя [Management of teachers' professional growth through an adaptive approach and development of teacher self-management].....	144
Штефан Людмила / Liudmyla Shtefan	
Теорії мотивації як підґрунтя пошуку шляхів підвищення мотивації педагогів до інноваційної діяльності [Theories of motivation as a basis for the search of ways to increase the motivation of teachers for innovative activities].....	146

1. Arthur Schopenhauer. Ueber den Willen in der Natur: Eine Erörterung der Bestätigungen, welche die Philosophie des Verfassers, seit ihrem Auftreten, durch die empirischen Wissenschaften erhalten. Verlag von Siegmund Schmerber., 1836. 2015. 141 p.
2. Kindratets O. Politychna kultura yak chynnyk demokratychnykh peretvoren. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*. 2009. №39. S.204-211.
3. Osobystisnyi vybir: psykholohiia vidchaitu ta nadii / Za red. T.M.Tytarenko. K. : Milenium, 2005. 336 s.
4. Iuval Noi Kharari. Sapiens. Liudyna rozumna. Korotka istoriia liudstva. Book Chef, 2021. 544 s.

АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ МЕДІАТОРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СЛУХАЧІВ У СФЕРІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

КАЛАУР Світлана

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності. Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна.

ADAPTIVE TECHNOLOGIES FOR THE FORMATION OF MEDIATOR COMPETENCE IN POSTGRADUATE EDUCATION

Svitlana KALAUUR

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Social Work and Management of Socio-Cultural Activities. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0001-8099-9392>

svitlanakalaur@gmail.com

З огляду на сучасні виклики, необхідна цілеспрямована діяльність, яка би змогла підвищити якість освіти та адаптувати до освітніх потреб здобувачів освіти. У методичному контексті ми акцентуємо увагу на доцільності суттєвого вдосконалення післядипломної освіти, адже слухачі, які навчаються на курсах підвищення кваліфікації, повинні отримувати якісні послуги, а освітні програми мають спонукати до творчого саморозвитку й самовдосконалення.

Нині післядипломна освіта у Тернопільському національному педагогічному університеті виконує вагомий роль для прогресивного розвитку й самовдосконалення особистості. Як факт підтвердження вагомості слугують 19 ліцензій. На базі ЦПО вдосконалюють загальні та спеціальні компетентності не лише педагогічні працівники. Зокрема, поглибити теоретичні знання та розширити спектр умінь можуть фахівці таких спеціальностей як-от: 016 «Спеціальна освіта», 017 «Фізична культура і спорт», 053 «Психологія», 231 «Соціальна робота» та 242 «Туризм». Для якісного надання освітніх послуг розроблено понад 230 освітніх програм, які відповідають сучасним потребам освітнього ринку післядипломної освіти та відповідають вимогам адаптивного підходу. Зокрема, при розробці освітніх програм для слухачів було враховано, що саме адаптивний підхід забезпечує активну діяльність відповідно до ситуації і дозволяє прийняти та активно реалізувати управлінське рішення.

Варто наголосити, що конфлікти посідають провідне місце в особистісному і в професійному житті людини. В умовах, коли ціна продовження конфлікту стає надзвичайно високою, у опонентів є шанс вирішити конфлікт із залученням медіатора. Тому у контексті сьогоденних викликів надзвичайно вагомим аспектом є формування медіаторської

компетентності, яка передбачає ґрунтовні теоретичні знання з конфліктології та охоплює значний спектр практичних умінь щодо врегулювання конфліктів як у психологічному, соціальному та юридичному аспектах.

У Законі України «Про медіацію» вказано, що «медіатор – спеціально підготовлена нейтральна, незалежна, неупереджена фізична особа, яка проводить медіацію» [1, стаття 1]. Отже, з часу набрання чинності даного Закону (15.12.2021 р.) на юридичному рівні була закріплена доцільність активного застосовування процедури медіації для вирішення конфлікту в досудовому порядку. Вважаємо [2], що прийняття даного Закону полегшило використання медіації та дозволить більш професійно розв'язувати конфлікти.

Працюючи у площині адаптивного підходу, у межах ліцензії 053 «Психологія», було розроблено не лише освітню програму «Психологія конфлікту та практична медіація» для підготовки здобувачів освіти другого (магістерського) рівня освіти, а й три послідовні освітні програми для слухачів ЦПО, які дають можливість виконувати медіаторську діяльність практичним психологам, соціальним працівникам, юристам, священнослужителям. Так, відповідно до ЗУ «Про медіацію» «1. Базова підготовка медіаторів здійснюється за програмою обсягом (тривалістю) не менше 90 годин навчання, у тому числі не менше 45 годин практичного навчання. Програма базової підготовки медіатора включає теоретичну підготовку і відпрацювання практичних навичок. 2. Підготовку медіаторів здійснюють суб'єкти освітньої діяльності. 3. Підготовка медіаторів, крім базової, може включати спеціалізовану підготовку відповідно до програм навчання, розроблених суб'єктами освітньої діяльності» [1, стаття 10]. У методичному аспекті розроблено три освітні програми «Теоретичні та методичні засади медіації»; «Правові та психологічні аспекти медіації», «Прикладні аспекти медіації» по 30 год. кожна. Серед спектру найбільш вагомих програмних результатів, які були сформовані у слухачів (навчання пройшли 2 групи), є такі:

- поглиблено знання правових, етичних і психологічних та соціально-педагогічних основ практичної діяльності медіатора в Україні;

- вдосконалено знання психологічних та процесуальних особливостей ефективної підготовки до медіації, а також знання особливостей медіаційної практики у різних сферах правовідносин;

- сформовано психологічну обізнаність із особливостями невербальної поведінки сторін, уміння ефективно застосовувати вербальні техніки у медіаційному процесі та ставити відповідні до етапу медіації запитання

- сформовано уміння самостійно будувати професійні взаємини з представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок, а також впевнено і переконливо виступати із вступним словом медіатора та практичні навички діалогічної взаємодії;

- вдосконалено здатність до управління конфліктами, а також розвинута здатність діагностувати стилі вирішення конфліктів, застосовувати техніки активного слухання, створювати сприятливий клімат для ведення медіації.

Таким чином, у контексті управлінського менеджменту, засвідчуємо, що на ринку надання освітніх послуг в сфері післядипломної освіти відповідно до адаптивного підходу, формування медіаторської компетентності відповідає вимогам сьогодення та буде у ЦПО активно розвиватися й вдосконалюватися.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про медіацію». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2022., № 7, ст.51) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>

2. Калаур С.М. Медіаційна компетентність як обов'язкова складова професіоналізму майбутніх соціальних працівників. *Соціальна робота: виклики сьогодення*. Зб. наук. праць XII між нар. наук-практ. конф. (Тернопіль, 25-26 квітня, 2024 р.). Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2024. С. 32–37.

References:

1. Zakon Ukrainy «Pro mediatsiiu». Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). 2022., № 7, st.51)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
2. Kalaur S.M. Mediatsiina kompetentnist yak oboviazkova skladova profesionalizmu maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv. Sotsialna robota: vyklyky sohodennia. Zb. nauk. prats KhII mizh nar. nauk-prakt. konf. (Ternopil, 25-26 kvitnia, 2024 r.). Ternopil: TNPU imeni V. Hnatiuka, 2024. S. 32–37.

АКМЕЦІЛЬОВІ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА В УМОВАХ ПРОФІЛІЗАЦІЇ

КОЗЛОВА Олена

кандидат педагогічних наук, професор кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, м. Суми, Україна

ACME STRATEGIES OF INNOVATIVE CULTURE OF THE FUTURE MANAGER IN THE CONTEXT OF PROFILING

Olena KOZLOVA

Candidate of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Educational Management and Pedagogy of Higher School, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Sumy, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-1626-5188>
jules.kondratenko@gmail.com

Здобувачі магістерського рівня вищої освіти з освітньо-професійною програмою Освітні, педагогічні науки спеціальності «Управління закладом освіти» - амбітні люди. Не менше 15% з них посідають керівні посади у закладах освіти та мають успішний експерієнс, який слугує позитивним компонентом при організації навчальних дискурсів та інших форм GIG-освіти. На перших же заняттях здобувачам цієї престижної категорії прищеплюється, імплементується риса вищості (*supreme*) та екселентності. Вони повинні відчуті свою приналежність до державного управління освіти у якості еліти суспільства. Таргетизація (визначення цілі, місії) підготовки цієї категорії потребує колективних зусиль укладачів освітньо-професійної програми.

У ресурсах освітніх компонентів магістерського курикулуму маємо арсенал акмеологічних компетентностей та настанов, якими повинні оволодіти здобувачі. В основному - це дисципліни вільного вибору, до розробки яких підходимо відповідально: радимося із здобувачами та іменитими стейкхолдерами, серед яких багато наших випускників. Професійна освіта менеджерів освіти пов'язана, на нашу думку, перш за все, з пошуком засобів і організаційно-педагогічних умов становлення здобувачів суб'єктами особистісного і професійного розвитку і максимальної самореалізації в управлінській діяльності.

Бех І.Д., Євтух М.Б. Пальчевський С.С., Лукашевич М.П., напрацювали у вітчизняній акмеології на сьогодні цілий ряд концепцій, зокрема концепція професіоналізму діяльності спеціалістів у особливих та екстремальних умовах; концепції духовного і морального розвитку особистості, культури мислення професійної творчості; акмеологічного тренінгу програмно-цільової спрямованості; гуманітарно-технологічного розвитку; розвитку рефлексивної культури особистості та ін. [3,4].

В освітньому процесі використовуємо рольові ігри, тестування, імпровізації, комунікаційні есеї, управлінські провокації тощо. Особливо ефективним є застосування